

Objektivt ansvar for dyreeiere

av

advokat Thor Johan K. Larsen

1. Innledning

I Agder lagmannsretts dom av 20.9.2006 ble eier av en elghund dømt til å betale erstatning for skader en elg, under forfølgelse av eierens elghund, påførte et utendørs svømmebasseng under elgjakta høsten 2003. Dommen ble anket til Høyesterett, men avvist i en kjennelse fra Høyesteretts Kjæremålsutvalg. Dommen fra Agder lagmannsrett ble derfor stående som rettskraftig.

Det rettslige grunnlaget for erstatningskravet i den såkalte "elghund-dommen" var skadeserstatningslovens § 1-5 nr. 2, som lyder slik:

§1-5. (ansvar for dyr)

1. Eier og innehaver av dyr plikter uansett skyld fra sin side å erstatte skade som dyret volder på person eller på klær eller andre vanlige bruksting mens noen har dem på seg.

2. Eier og innehaver av hund eller ville dyr som holdes i fangenskap, plikter uansett skyld fra sin side å erstatte også tingskade som dyret volder.

3. Ansvar uten skyld for skade på person, klær eller bruksting som nevnt i nr. 1, gjelder ikke så langt skaden er dekket av en motorvogns trafikksforsikring. Ansvar uten skyld etter nr. 2 gjelder ikke skade som hund volder på annen hund eller motorvogn.

4. Skade som voldes av dyr og som ikke går inn under bestemmelsene om ansvar uten skyld i nr. 1 til 3 ovenfor, plikter eier og innehaver å erstatte dersom han har latt det mangle på tilbørlig tilsyn eller på annen måte ikke har gjort det som er rimelig å kreve for å hindre skade.

5. Bestemmelsene i paragrafen gjør ikke noen endring i de særlige regler om ansvar for dyr som er gitt i annen lov² eller det ansvar uten skyld som følger av alminnelige erstatningsregler.

Bestemmelsen oppstiller et objektivt ansvar for dyreeiere – et ansvar uten skyld; det er altså ingen krav til at dyreeier må ha opptrådt uaktsomt.

Videre stiller bestemmelsen krav til årsakssammenheng gjennom ordlyden "dyret volder".

Utover kravene til ansvarsgrunnlag og årsakssammenheng, er det også krav til at skaden/tapet må ha fremstått som en påregnelig eller adekvat følge av handlingen og hendelsesforløpet for øvrig. Kravet til at skaden må ha fremstått som påregnelig eller adekvat er i realiteten kun en rettslig avgrensning i kravet til årsakssammenheng – er det årsakssammenheng mellom skaden og dyrets handling, men skaden likevel fremstår mer som et hendelig uhell, skal dyreeier ikke være erstatningsansvarlig.

I det følgende går jeg gjennom de ulike kravene, som må være oppfylt for at dyreeier skal bli erstatningsansvarlig.

2. Ansvarsgrunnlaget

Dyreeiere er underlagt et objektivt ansvar – det vil si at det er uten betydning hvorvidt dyreeier har opptrådt klanderverdig eller fullt ut forsvarlig. Dersom vedkommendes dyr volder skade, skal det ikke tillegges vekt hvordan dyreeieren har opptrådt med hensyn til aktsomhet.

Det blir derfor sjelden spørsmål om kravet til ansvarsgrunnlag er oppfylt. Det kan imidlertid forekomme tvil om hvilket dyr eller hva som har voldt skaden. Dette var tilfelle i elghund-dommen, hvor det var spørsmål om det var saksøktes (hundeeiers) hund som hadde forfulgt elgen da denne falt i svømmebassenget. Dette er i og for seg et spørsmål om kravet til ansvarsgrunnlag er oppfylt, men i realiteten er det kun tale om skadelidte har oppfylt beviskravet.

Beviskravene er ikke tema for denne artikkel. Likevel finner jeg grunn til å nevne at det kun kreves simpel sannsynlighetsovervekt for å oppfylle kravet til ansvarsgrunnlag. Med andre ord; kan det bevises at det med så vidt over 50 % sannsynlighet var dyreeiers dyr som var årsak til skaden, er ansvarsgrunnlaget oppfylt. Det kan for så vidt også tenkes tilfeller hvor beviskravet skal senkes ytterligere eller i enkelte tilfeller bør snus – eksempelvis; der det er tvil om de faktiske forhold, bør det gå ut over den som på grunn av sin egen atferd er nærmest til å bære risikoen for den uklarhet som foreligger. Som eksempler kan nevnes to Høyesterettsdommer "promilledommen" fra 1990 (Rt. 1990 s. 688) og "flyskidommen" fra 1964 (Rt. 1964 s. 132).

3. Årsakssammenheng

Når det gjelder årsakskravet i forbindelse med ansvar for dyreeiere, skiller dette seg ikke fra det alminnelige kravet til årsakssammenheng i erstatningsretten. I skadeserstatningslovens § 1-5 fremkommer kravet til årsaksammenheng av formuleringen "dyret volder", jf. litra a og b.

Årsakskravet for dyreeieres ansvar er likt kravet til årsakssammenheng slik det er beskrevet for øvrig i erstatningsretten.

Når det gjelder det rettslige innholdet i kravet til årsaksammenheng har det lenge vært den såkalte betingelseslæren som har vært lagt til grunn. I juridisk teori er læren beskrevet slik:

"A er årsak til B dersom A er en nødvendig betingelse (vilkår) for B's inntreden"

I den såkalte "P-pilledom II" fra 1992 (Rt. 1992 s. 64), ble årsakskravet beskrevet slik:

"Årsakskravet mellom en handling eller unnlatelse og en skade er vanligvis oppfylt dersom skaden ikke ville ha skjedd om handlingen eller unnlatelsen tenkes borte"

Overført til elghund-dommen ble årsakskravet slik; dyrets aktivitet eller nærvær måtte være en nødvendig betingelse for at elgen falt i bassenget og påførte dette skade. Spørsmålet kunne alternativt blitt stilt slik; ville skaden skjedd om hundens aktivitet

tenkes borte?

Ved vurderingen av hvorvidt kravet til årsakssammenheng er oppfylt, er det tilstrekkelig å sannsynliggjøre at dyret er en nødvendig betingelse for at skaden inntraff – beviskravet er altså simpel sannsynlighetsovervekt, noe som fremkommer blant annet i P-pilledom II:

"Dette vil etter min mening, her som ellers i erstatningsretten, innebære at det må være mer sannsynlig at bruken av p-piller har vært en nødvendig årsak til trombosen enn at den ikke har vært det"

4. Adekvans

Det er ganske naturlig at en dyreeier ikke kan bli erstatningsansvarlig for enhver skade vedkommendes dyr måtte påføre eller være årsak til. Det må settes en grense mellom de skader eller tap som skal ha et erstatningsrettslig vern på den ene side og hendelige uhell på den andre siden.

For å kunne ha et erstatningsrettslig vern må skaden eller tapet fremstå som påregnelig eller som en adekvat følge av handlingen eller hendelsesforløpet. Kravet til påregnelighet eller adekvans er i realiteten en rettslig avgrensning av kravet til årsakssammenheng.

Når det gjelder det rettlige innholdet i kravet til påregnelighet eller adekvans fremkom følgende uttalelse fra Høyesterett i "Hoff-dommen" fra 1954 (Rt. 1954 s. 710).

"Skadetilføyelsen hensett til dyrets art og begivenhetsforløpet må være påregnelig og typisk".

Kravet til påregnelighet eller adekvans ved vurderingen av ansvar for dyreeiere følger de vanlige regler om rettslig avgrensning i årsakssammenheng.

I den konkrete vurderingen skal man, som det følger av lovteksten, vektlegge "dyrets art". Dette kom frem blant annet i den nevnte Hoff-dommen;

"At en hest kan komme til å slå når noen – og særlig da en fremmed – kommer i nærheten av den, er noe man etter vanlig erfaring må regne med"

Man skal også vektlegge "begivenhetsforløpet". Tradisjonelt er dette en vurdering av hvorvidt det foreligger risiko og om denne i så fall har realisert seg.

Rt. 1983 s. 1052 (Gol-Bygg-dommen/Dynamittlagerdommen) *"Det forhold at han i sinnsforvirret tilstand tente på lageret, var etter min mening ikke mer atypisk enn at det bør regnes som en del av den generelle driftsrisiko"*

For eksempel kan nevnes at jakt med hund innebærer en viss risiko med tanke på at dyret kan volde skade. Dette innebærer imidlertid neppe at enhver skade som voldes av hund under jakt har erstatningsrettslig vern - dette avhenger av en større og mer helhetlig vurdering av hendelsesforløpet for øvrig. Jakt, særlig med løs hund, nær tettbebyggelse og vei innebærer naturlig nok større risiko for skade enn dersom jakten finner sted milevis fra bebyggelse og vei.

Dersom alle de nevnte vilkår er oppfylt i tillegg til at tap kan dokumenteres, skal altså det resultere i erstatningsansvar for dyreeier.